

Koltay András*

Köszöntés Kis Norbert jubileumára

Kis Norberttel lassan másfél évtizede ismerkedtem meg. Norbert nem az a fajta ember, aki felületes ismeretségeket bizalmas emberi kapcsolatokká stilizálna, vagy annak tettetne. Az erős kollegiális viszonyt, az abból olykor – nagy ritkán – szárba szökkenő barátságot csak közös megpróbáltatások edzhetik eléggé keményre. Ebben a kezdetekben nem lehetett részem. A megismerkedésünk utáni első néhány évünk tehát ritka találkozásokat és azok alkalmával szívélyes, de mindenkinek ugyanúgy kijáró udvariasságot hozott. Az apró emberi gesztusok időnként talán meg is haladták e kereteket. Emlékszem, amikor először jártam a Ludovika felújított épületében, Norbert mutatta meg nekem a dísztermet, hivatalos dolgunk végeztével. Nehezen gondolhattam volna rá akkor, hogy néhány évvel később szinte haza fogok járni oda.

Norbert olyan személyiség, amelyet az ember kíváncsian figyel, és csak nehezen fejt meg. Szerencsés vagyok, hogy 2018 nyarától szoros közelségben – mi több, szoros szövetségben – dolgozhattam együtt vele. Egy egyetem sokban hasonlít egy nagyüzemre. Temérdek oktató, hallgató, tanóra, vizsga, az egyetemi vezetők számára pedig az ügymenet biztosítása, az anyagi források felkutatása, fejlesztési projektek, üzemeltetési gondok és még számos, kevésbé vonzó kisebb és nagyobb teendő tölti ki a mindennapokat. Nem csoda, hogy legtöbbször csak a lényegre nem jut idő: perspektivikusan gondolkodni, távlati célokat meghatározni, a szerkesztés rohanó oktatói-kutatói kollektívát szelíd ösztönzéssel a kiválóság növelése felé terelgetni a mindennapoknak csak megrendítően kis részét teheti ki. Norbert azok közé tartozott, akinek a jelenlétében az ember kényszerűen ezen ügyek felé fordult.

Az egyetem önérzetes individuumok gyűjtőhelye, akik nehezen válhatnak ideig-óráig csapatjátékosokká – ez nem jellemhibából fakad, egyszerűen ilyen a munka jellege. A rektori székben töltött bő három évem alatt Norbert volt a csapat fő hajtóereje, esetében stílszerűen futball-szakkifejezéssel élve *box-to-box* középpályása (az online szótár szerinti definíció: „kimeríthetetlen fizikai

* Kutatóprofesszor (Nemzeti Közszerológati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar).

tartalékokkal bíró, tripla tüdőkapacitással megáldott örökmozgó”). Nyughatatlan teremtfő-építkező elméje hétről hétre újabb ötleteket, projekteket, fejlesztési elképzeléseket juttatott előm. Sokat dolgoztunk ezek megvalósításán, volt, amikor sikerrel, és volt olyan is, amit menet közben el kellett engednünk. Norbert minden lélegzetvétele az Egyetem ügyének előmozdítását szolgálta. Szinte megható az a szeretet, amellyel a Nemzeti Közszerológati Egyetem irányába fordul, nem ritkán az önfeláldozás árán is. Talán én is inspiráltam erre valamelyest, elvégre az Egyetem iránti kötődésem a belépésem után pillanatok alatt – a vezetői pozíció által eleve megköveteltet messze túlhaladóan – szinte elemi erővel formálódott ki. Mindenesetre, mondhatjuk, egymást támogatva egyikünk sem pihent túlzottan sokat ezekben az években, vagy aludta át kényelmesen az éjszakákat.

Norbert közelsége inspirálólólag hat azokra, akiknek fülük vagy szívéük van hozzá. Az Egyetem bármely dolgában mindig összeszedett gondolatok voltak tőle várhatók, higgadt hangon, átgondoltan előadva. (Orgánuma sokszíniően használható: a súlyos problémák könnyed kezelhetőségét is elhitei az emberrel, és talán hangoskönyvek előadójaként sem vallana szégyent.) Az Egyetem ügye komoly, de a komolysághoz nála mindenkor öniróniára hajlamos derű is társult. Láttuk egymást erősebben és fáradtan, megéltük közösen a gyengébb pillanatainkat is. Magyarok és így közép-európaiak vagyunk: ünneplésre nem szántunk időt, akkor sem, ha talán okunk lett volna rá, mert mindenkor menni kellett tovább. Talán nem ártott volna, most már látom.

Mindenesetre Norbert rektori munkálkodásom nagy támasza volt: nemcsak az elvégzett munka, hanem az időnkénti – sőt, gyakori – jó szó, a kikapcsolódásként javasolt olvasmányok, egy-egy jó ütemben eleresztett bátorító e-mail, és a mindig jó pillanatban előtörő derű által is. (Az egyetemi vezető kényszerűen sok emberrel ismerkedik meg, és a derű is sokféleképpen kibukhat belőle: volt, hogy a térdünket csapkodva nevtünk egy megbeszélést követően, és volt, hogy magunkat nevtünk ki hasonlóképp.)

A szoros közös munka 2021 decemberében – remélem, csak átmenetileg – véget ért. Nekem címzett elköszönő üzenete olyan volt, amelynek elolvasása után bizonyos lehettem abban, hogy ezen időszak minden egyes izzadságcseppje megérte. (Részletes, mellékletekkel ellátott emlékirataimban egyszer majd közölni fogom a szövegét, ha hozzájárul. Ez itt ellenben egy meglepetéskötet, így sajnos nem kérdezhettem meg előre, elnézést kérek ezért az Olvasótól.)

Norbert egy az NKE-vel, de persze ennél jóval több: gyerekeikért és feleségéért élő családos ember, magyar és európai, aki pontosan átérzi azt a felelősséget, amelyet e nemzet és kultúra fennmaradásáért minden írástudónak vállalnia kell. Amikor Gellér Balázs tanár úr megkeresett az ünnepi kötet tervével, először kissé korainak találtam az illetén való ünneplést. Tisztelgő kötetet a 65. vagy a 70. születésnapra szokás készíteni. De rövid idő alatt rájöttem, hogy ezúttal

butaság lenne ragaszkodni holmi merev formalitásokhoz vagy rögzült gyakorlatokhoz. Egyrészt akit igazán nagyon szeret a munkahelyi közössége, annak ez a fajta ünneplés korábban is kijár. (Az előbb emlegetett individuumok a fontos pillanatokban mégiscsak összeállnak egy egységgé.) Másrészt egy kicsit így bepótolhatjuk azokat a hiányolt, fájoan ritkán megélt közös ünnepléseket. Minek vesztegetnénk el egy ilyen kiváló lehetőséget? Szerkesztőtársamnak igaza volt tehát, és ennek bizonyossága az is, hogy minden felkért szerző azonnal, habozás nélkül vállalkozott a lehetetlenül rövid határidő ellenére is a tanulmány vagy emlékező írás elkészítésére.

Az egyetemi tisztelgő köteteknek megvan a maguk bevett koreográfiája. A professzorok kiérdemlik az illetén való köszöntést. Aki nagy, de nem igazán szeretik, az csak egy könyvet kap, a 65. vagy a 70. születésnapjára. Akit nagyon szeretnek, az kap ekkor is, akkor is. Azok, akik hosszú életet élnek, később még esetleg kaphatnak egy harmadikat. De arról, aki az 50. életévénél elkezd az ünnepi kötetek „gyűjtését”, bizton tudható, hogy nemcsak az addigi életműve hozott fontos eredményeket, hanem a kollégái szívében is különleges helyet foglal el.

Kedves Norbert, boldog születésnapot kívánunk! Idegen Tőled önmagad ünneplése vagy ünnepeltetése, és ez így van rendjén. De egy pillanatra mégis álljunk most meg, aztán indulhatunk is újból, az Egyetem további építése felé.

Budapest, 2022. május 6.